

به نام ا... .

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی رفسنجان

دانشکده پزشکی

گروه پزشکی اجتماعی

برنامه و طرح درس دوره کارآموزی بهداشت و پزشکی اجتماعی

پیش نیاز: دروس نظری بهداشت و پزشکی اجتماعی ۱، ۲، ۳ و (شامل اصول خدمات بهداشتی، بهداشت مادر و کودک، اصول و مفاهیم اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری‌های واگیردار)

گروه هدف و رده دانشجویی: دانشجویان رشته پزشکی عمومی در مقطع فیزیوپاتولوژی

طول دوره: مجموعاً ۱۷۵ ساعت (تئوری و عملی)

محل اجرا:

الف) کارگاه توجیهی: در محل سالن آمفی تاتر دانشکده پزشکی به مدت سه روز

ب) کارآموزی عملی: در مراکز بهداشتی درمانی روستایی (خانه های بهداشت ضمیمه و اصلی)

پیامدهای مورد انتظار (outcomes) از برنامه آموزشی کارآموزی: (در این بخش لازم است به اهداف

آموزشی مورد نیاز حوزه سلامت در بخش مربوط به سلامت جامعه توجه خاص معطوف گردد)

الف) در حیطه دانش

دانشجو قادر باشد:

۱. ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان را شرح دهد.
۲. شرح وظایف هر یک از واحدهای شبکه و کارکنان آن ها را بیان کند.
۳. نحوه ارتباط بین اجزای مختلف شبکه را توضیح دهد.
۴. نظام ارجاع را توضیح دهد.
۵. روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف، و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی را توضیح دهد.
۶. روش های آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی را بیان کند.
۷. نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy را در ارتقای سلامت شرح دهد.
۸. شرح وظایف شغلی و نقش پزشک را در نظام سلامت بیان کند.
۹. برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه و دستورالعمل های برنامه های سلامت کشوری دارای اولویت را بیان کند.

۱۰. اصول و اجزای PHC را نام برده، آنها را شرح دهد.
۱۱. سیستم جمع آوری اطلاعات در نظام شبکه بهداشت و درمان (از جمله شناخت جمعیت تحت پوشش، سرشماری و نحوه تکمیل و کاربرد زیج حیاتی) شرح دهد.
۱۲. عوامل موثر بر سلامتی (از جمله عوامل اجتماعی موثر بر سلامت) را توضیح دهد.
۱۳. روش های تحقیق و اولویت بندی مشکلات سلامت و راهکار های کاهش عوامل خطر (Risk Reduction) مهم را در سطح فرد و جامعه شرح دهد.

ب- در حیطه نگرش

دانشجو:

۱. به اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری نخستین و اولیه در ارائه خدمات توجه کند.
۲. ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه های بهداشتی کشور را بپذیرد.
۳. به نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی در ارتقای سلامت فرد، خانواده و جامعه توجه کند.
۴. به اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات اعتقاد داشته باشد.
۵. سطح بندی خدمات، نظام ارجاع و پی گیری را بپذیرد.
۶. اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه ریزی و اولویت بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه را به عنوان یک ضرورت قبول داشته باشد.
۷. اهمیت اصول PHC را در ارتقای سلامت جامعه باور داشته باشد.
۸. به کاربرد روش های مختلف بازاریابی اجتماعی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy در ارتقای سلامت و کنترل عوامل اجتماعی موثر بر سلامت علاقه نشان دهد.
۹. به نقش عوامل موثر بر سلامتی و روش های کاهش خطر توجه نشان دهد.

ج- در حیطه مهارت:

دانشجو بتواند

۱. پس از حضور در خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی روستائی ساختار آنها را بررسی، با استانداردها مقایسه کرده و نتیجه را گزارش کند.
۲. با مشارکت در ارائه خدمات سلامت کودکان، در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان، خدمات مربوطه انجام دهد.
۳. با مشارکت در ارائه خدمات مراقبت از مادران باردار (اعتلای سلامت مادران)، در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان، خدمات مربوطه انجام دهد.
۴. فعالیت های تنظیم خانواده را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۵. فعالیت های بهبود تغذیه را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۶. آموزش بهداشت را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.

۷. مراقبت های سالمندان، نوجوانان و جوانان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۸. فعالیت های بهداشت محیط را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۹. فعالیت های بهداشت حرفه ای را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۰. فعالیت های بهداشت دهان و دندان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۱. فعالیت های بهداشت مدارس را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۲. کنترل بیماریهای (واگیردار و غیرواگیردار) شایع منطقه را در حد دستورالعمل زیر نظر آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۳. فعالیت های مرتبط با واکسیناسیون را انجام دهد.
۱۴. فعالیت های بهداشت روان را در حد دستورالعمل انجام دهد.
۱۵. یک مورد از موارد ارجاع را در سطوح مختلف پی گیری کند.
۱۶. با حضور در تیم سلامت با جامعه مربوطه ارتباط برقرار کند.
۱۷. ارزیابی عوامل موثر بر سلامتی را در سطوح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد.
۱۸. راهکارهای کاهش عوامل خطر مهم را در مراجعین تحت نظر آموزش دهنده مربوطه انجام دهد.
۱۹. زیج حیاتی و سایر فرم های اطلاعاتی را تکمیل و شاخص های بهداشتی را محاسبه و تفسیر نماید.
۲۰. اولویت بندی مشکلات سلامت منطقه تحت پوشش مرکز بهداشتی درمانی را انجام و نتیجه را گزارش دهد.
۲۱. از روش های آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی تحت نظر آموزش دهنده مربوطه برای مراجعین نیازمند استفاده نماید.

روش های آموزشی

- Lecture (L)
- Case based discussion (CBD)
- Small group teaching (SG)
- Ambulatory care teaching (AT)
- Role modeling (RM)

روش های ارزیابی

- Multiple choice questions (MCQ)
- Client management problèmes (CMP)
- Objective structured field examination (OFCE)
- Global rating form (GRF)

روش های ارزیابی تکوینی (**formative**) دانش، مهارت و نگرش و نحوه بازخورد دادن در طول دوره (با ذکر زمان ارزیابی و تعداد دفعات آن)

ارزیابی تکوینی دانش: امتحان کتبی از محتوی کارگاه در پایان کارگاه برگزار میشود و بازخورد لازم به فراگیر داده می شود.

ارزیابی تکوینی نگرش: در طول دوره در طی بازدیدهای برنامه ریزی شده از طریق مصاحبه و مشاهده در طول حضور در عرصه انجام می گیرد، و در فرم ارزشیابی درج میگردد. هم چنین در روز شورای ارتقای سلامت کارآموزی بررسی می شود و بازخورد لازم به فراگیر داده می شود.

ارزیابی تکوینی مهارت: از طریق مشاهده و ارزیابی توسط چک لیست های مربوطه، مشارکت عملی دانشجو در ارائه خدمات مراقبتهای اولیه ارزیابی می شود و LOG BOOK بررسی می شود.

موارد دیگری که در ارزشیابی مورد توجه قرار می گیرند، عبارتند از:

طرز سلوک

حضور فیزیکی، وقت شناسی و نظم

مشارکت فعال علمی و عملی

انجام وظایف محوله

درج اقدامات انجام شده در دفاتر و پرونده خانوار

وضعیت logbook

روش های ارزیابی تراکمی یا نهائی (**summative**) دانش، مهارت و نگرش:

ارزیابی تراکمی دانش: امتحان دانش در روز آخر دوره به صورت کتبی

ارزیابی تراکمی نگرش: مشاهده، بحث و کنترل عمومی در مورد باور، نگرش و رفتار دانشجویان در طول

دوره

ارزیابی تراکمی مهارت: بررسی کامل Log book تکمیل شده توسط دانشجویان

نوع سوالات :

در حیطه دانش: MCQ, Logbook و CMP ۸ نمره

در حیطه نگرش: GRF ۴ نمره

در حیطه مهارت: OSFE و Logbook ۸ نمره

برنامه زمان بندی دوره یک ماهه کارآموزی بهداشت

روز اول تا سوم: کارگاه آموزشی

روز چهارم: اعزام به فیلد تا پایان دوره

۹۲/۶/۵: بازدید از مرکز بهداشتی درمانی روستای خنامان

۹۲/۶/۱۳: ارزشیابی نهایی به صورت کتبی با استفاده از سوالات تشریحی و چند گزینه ای

منابع آموزشی:

۱. آخرین نسخه دستورالعمل ها و برنامه های سلامت کشوری ابلاغی توسط معاونت سلامت و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۲. منابع رسمی اعلام شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای آزمون پیش کارورزی و علوم پایه
۳. حاتمی ح و همکاران، کتاب جامع بهداشت عمومی ج ۱، ۲ و ۳، تهران، نشر ارجمند، ۱۳۸۵.
۴. و سایر منابعی که از طرف گروه و مراکز بهداشتی درمانی معرفی می شود

تذکر:

۱. حضور دانشجوی در تمامی جلسات مربوط به کارآموزی الزامی است و عدم حضور دانشجوی در هر یک از جلسات، غیبت محسوب می شود.
۲. غیبت غیر موجه در دوره کارآموزی به منزله گرفتن نمره صفر در کارآموزی می باشد
۳. ساعت اعزام روزانه: ۷/۳۰
۴. ساعت برگشت روزانه: ۱۲/۳۰

فرآیند اطلاع رسانی این برنامه آموزشی به فراگیران، اعضای هیئت علمی و مسئولین آموزشی و اجرایی دانشکده و دانشگاه چگونه است؟

کلیه برنامه های آموزش توسط مدیر گروه و مسئول درس کتباً به مسئولین دانشکده، حوزه معاونت بهداشتی، اعضای هیئت علمی و دانشجویان ابلاغ میگردد.

اطلاع رسانی برای دانشجویان یک هفته قبل توسط گروه پزشکی اجتماعی انجام میگردد.

سپس در طول دوره کارگاه، توسط کارشناس مربوطه و تحویل Log book در مورد نحوه فعالیت در فیلد اطلاع رسانی لازم انجام می شود.

در مورد نحوه فعالیت در برنامه های گروه رونوشت به مسئولان ذیربط داده می شود.

اعلام برنامه روی وب سایت گروه پزشکی اجتماعی انجام خواهد شد

ارزشیابی وظایف و تکالیف دانشجویان:

رعایت، انجام و ارائه تکالیف مشخص شده از طرف گروه و استاد مربوطه شامل:

۱. قبول مسئولیت و انضباط حرفه ای و داشتن لباس فرم..... ۱ نمره

۲. آشنایی با نحوه انجام کار و اجرا در مرکز بهداشتی (ارزشیابی دوره ای)..... ۳ نمره
۳. طراحی و اجرای یک برنامه جلب حمایت همه جانبه در سلامت و تدوین یک طرح تحقیقاتی..... ۴ نمره
۴. طراحی و اجرای یک برنامه آموزشی و گزارش آن..... ۲ نمره
۵. گزارش مکتوب دوره به صورت کلی (با رعایت اصول گزارش نویسی)..... ۲ نمره
۶. امتحان پایان دوره: بررسی و ارزشیابی Log book ، OSFE و MCQ..... ۸ نمره

محتوای آموزشی

ردیف	عنوان
۱	ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان
۲	شرح وظایف هر یک از واحد های شبکه و کارکنان مراکز بهداشتی درمانی و بهورزان
۳	نحوه ارتباط بین اجزای مختلف شبکه
۴	روش های آموزش بهداشت و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی
۵	روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی
۶	نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy در ارتقای سلامت
۷	شرح وظایف شغلی پزشک در نظام ارائه خدمات
۸	برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه
۹	اصول و اجزای PHC و اهمیت آن در ارتقای سلامت جامعه
۱۰	سیستم جمع آوری اطلاعات در نظام شبکه بهداشت و درمان (نحوه شناخت جمعیت تحت پوشش، سرشماری و نحوه تکمیل و کاربرد جداول زیج حیاتی)
۱۱	اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری نخستین و اولیه در ارائه خدمات
۱۲	ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه های بهداشتی کشور
۱۳	نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در ارتقای سلامت فرد، خانواده و جامعه
۱۴	اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات
۱۵	سطح بندی خدمات، نظام ارجاع و پی گیری
۱۶	اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه ریزی، اولویت بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه
۱۷	ارزیابی و نقش عوامل موثر بر سلامتی (از جمله عوامل اجتماعی موثر بر سلامت)
۱۸	برنامه های سلامت اولویت دار کشوری
۱۹	روش های تحقیق و اولویت بندی مشکلات سلامت
۲۰	راهکار های کاهش عوامل خطر (Risk Reduction) مهم در سطح فرد و جامعه
۲۱	فعالیت های بهبود تغذیه
۲۲	فعالیت های بهداشت محیط
۲۳	فعالیت های بهداشت حرفه ای

فعالیت های بهداشت دهان و دندان	۲۴
فعالیت های بهداشت مدارس	۲۵
کنترل بیمارهای (واگیردار و غیرواگیردار) شایع منطقه	۲۶
فعالیت های مرتبط با واکسیناسیون	۲۷
فعالیت های بهداشت روان	۲۸
شاخص های بهداشتی	۲۹
ارزشیابی برنامه های بهداشتی	۳۰